

Tomas Thuresson
tomas.thuresson@skogsindustrierna.org
08-762 79 63
072-546 79 63

Skogsstyrelsen
Enheten för Policy och Analys
Jimmy Lundblad
Vallgatan 8
551 83 Skogsstyrelsen

2012-02-09

Ert D.nr. 2010/7959

Synpunkter på Skogsstyrelsens utkast till Fördjupad utvärdering – version 2012-01-23

INLEDNING

Vi tackar för möjligheten att få ge synpunkter på denna process och de dokument Skogsstyrelsen producerar som underlag till Naturvårdsverket. Denna typ av dialog med näringen är bra och den kan leda till en ökad förståelse hos berörda parter för processens komplexitet. För att skogspolitik och miljöpolitik skall kunna genomföras är det viktigt att de som skall genomföra politiken, skogsbruket, deltar i processen. Det är också viktigt att den kunskap och kompetens som finns i skogsbruket tas tillvara. Därför är det bra att vi har beretts möjligheten att träffa Skogsstyrelsen för en fördjupad diskussion i frågan.

Med detta sagt tänker vi nedan ge synpunkter på:

- Processen
- Struktur, stringens, referenser, vetenskaplighet och egen analys.
- Målbedömningar och gapanalyser
- Detaljer i utkastet.

Processen

Vi anser att det är mycket otillfredsställande att vi inte heller i denna version av underlaget kan ge synpunkter på fastställda målformuleringar (preciseringar).

Såvitt vi förstår det så kommer preciseringar på målområden fastställas först senare av regeringen och det vi ger synpunkter på här och vad Sektorsrådet kommer att kunna ge synpunkter på är ett dokument som handlar om målområden som senare kan komma att förändras. Här bör myndigheterna med Naturvårdsverket i spetsen tänka över processer etc. för framtiden. Som det är nu blir yttranden och dialoger inte så stringenta som ett trovärdigt miljömålssystem kräver. Om regeringens beslut om preciseringar innebär förändringar vill Skogsindustrierna ha möjlighet att kommentera dessa.

Föreningen Sveriges Skogsindustrier
Storgatan 19, Box 55525, 102 04 Stockholm
tel 08-762 72 60 fax 08-611 71 22
Servicebolag Arbio AB org. nr 55 60 67-2924
e-post info@skogsindustrierna.org
www.skogsindustrierna.org

Struktur, stringens, referenser och vetenskaplighet

Av Skogsstyrelsens ”PM miljömålsarbetet – underlag till Sektorsrådets möte 2012-12-30” framgår vilken struktur som utvärderingen ska följa. Denna struktur är logisk och bra uppbyggd men Skogsstyrelsens dokument är delvis svårt att följa. I sin nuvarande form är dokumentet omfattande och samma frågor återkommer på flera ställen.

Det är därför stundtals svårt att se skillnad på bedömningar av hur miljötilståndet utvecklas jämfört med vilka områden som Skogsstyrelsen anser behöver förstärkas insatsmässigt, m.m. Orsak och verkan, mål och medel, vad skogsbruket har rådighet över och vilka andra miljöpåverkande faktorer (klimatförändringar, surt nedfall, jordbrukets förändring med ändrad markanvändning, ett ökat betestryck från klövviltet, m.m.) som ger effekter i olika riktningar blandas och det hela blir kort sagt rörigt. **Vi efterlyser här en bättre struktur och stringens.**

Det är också svårt att följa Skogsstyrelsens resonemang eftersom refereringar är gjorda med varierande detaljeringsgrad. Ibland refererar man till enstaka tabeller i Statistisk årsbok (bra – lätt att hitta och förstå), men ofta är refererandet svepande och man hänvisar till hela böcker, rapporter eller undersökningar. Här är det helt omöjligt att kunna skapa sig en bild av hur Skogsstyrelsens logiska resonemang har gått, eftersom vi inte har tillgång till (eller har tid att läsa alla referenser) alla underlag. Dessutom finns det hela stycken som refererar till vetenskapliga studier utan att ange referens (se exv. sid 7 mittstycket). Vi efterlyser inte en ansats som i en vetenskaplig rapport här, men en tydlighet som gör att vi kan följa Skogsstyrelsens resonemang på ett bättre vis.

Slutligen anser vi att Skogsstyrelsens sektorsansvar inrymmer att Skogsstyrelsen själva skall bilda sig en egen uppfattning genom analys och ifrågasättande av de underlag man refererar till. Det leder exv. fel när ingen djupare analys av rödlistan gjorts med avseende på vilken betydelse skogsbruket har och vad som beror på förändringar i miljön som inte har med skogsbruk att göra (se ovan). Utan en orsaksanalys kan inte en gapanalys med avseende på vare sig skogsbrukets eller skogspolitikens förutsättningar att nå målen göras.

Målbedömningar och gapanalyser

Vi har svårt att någonstans hitta varför de ”Preciseringar” (viktiga miljöområden) som nu finns i dokumentet har valts ut och inte andra områden. I Skogsstyrelsens PM av den 1 dec. 2011 nämns ett dokument med preciseringar och förtydliganden men detta har vi inte bifogat utvärderingen. Det ligger ett omfattande arbete bakom formuleringarna och i varje precisering ingår flera strecksatser. De befintliga preciseringarna är så utformade att de i det närmaste är omöjliga att uppnå i samtliga delar. Detta innebär att målbedömningarna i de flesta fall blir att det inte är möjligt att nå preciseringarna till 2020. Skogsindustrierna ser fram emot den nya miljömålsstrukturen där etappmålen ska ha en annan form än delmålen och formuleras utifrån andra kriterier. De ska:

- vara ambitiösa men möjliga att nå,
- vara kopplade till styrmedel och åtgärder,
- identifiera en önskad samhällsomställning, inte ett önskat miljöstillstånd,
- vara *tidsetapper* på vägen mot att uppnå förutsättningarna för att nå ett eller flera miljökvalitetsmål

Analyser av och kopplingar till klimatmål, m.m. skulle vara intressant att se, för det finns ju miljökonflikter som måste vägas av politiker på skogsområdet. Skogsbrukets bidrag till att minska klimatpåverkan (och därmed ett försämrat klimats negativa påverkan på den biologiska mångfalden) är stor och potentiellt ännu större, men kan i enskilda fall komma i konflikt med kortsiktiga mål avseende biologisk mångfald. Denna typ av målkonflikter både avseende andra miljömål, ekonomiska mål, m.m. skulle vi gärna se mer av i det fortsatta arbetet. Att endimensionellt titta på miljömål leder sällan till optimala lösningar som är bäst ur ett hållbarhetsperspektiv. Här efterlyser vi en bredare ansats med fler samhällsmål med i analyserna.

Vi efterlyser vidare tydligare skrivningar avseende ”preciseringarna” (målen) så att man kan skapa sig en ”bild” av konsekvenserna (positiva som negativa) av målen. Här bör Skogsstyrelsen dessutom konsekvensanalysera målen, så att samhällsövergripande beslut (vägningar ekonomi, miljö, prioriteringar) kan tas med goda underlag.

DETALJSYNPUNKTER

Miljöstillståndet i skogen

Under andra stycket på sid 2 i dokumentet beskriver Skogsstyrelsen hur tidigare beslutade miljömål uppfyllts på ett förtjänstfullt vis av skogsbruket, hur många viktiga miljöparametrar förbättrats, men också att det finns olikheter mellan delar av landet.

- Däremot drar inte Skogsstyrelsen några slutsatser kring detta, som att utvecklingen varit positiv och att man kanske avseende dessa parametrar kan förlita sig på att skogsbrukets frivilliga åtgärder kommer fortsätta förbättra tillståndet, m.m. och att detta förmodligen kommer leda till en förbättrad mångfaldsstatus i landskapet.
- Istället säger man utan någon grundläggande analys i det efterföljande stycket att ”...den biologiska mångfalden i skogen måste ändå betecknas som allvarligt och detta påverkar även ekosystemens resiliens.”
- Detta svepande och i analyser dåligt grundade resoneringar vänder vi oss starkt emot. Vi saknar ett vetenskapligt förhållningssätt. Peka istället på vad som är positivt och varför (via analyser) samt vad som kvarstår att åtgärda och varför (via analyser).
- Att det finns 2000 skogslevande arter som är rödlistade är för skogsbrukandet som företeelse ointressant. Vad som är intressant är vilka arter som skogsbruket potentiellt kan påverka och i så fall hur

skogsbruket kan bidra till att antingen minska en negativ påverkan eller bidra till en positiv utveckling.

Under näst sista stycket på sid. 2 står det att ”...andelen skador på fornlämningar ... är fortsatt hög och ... har varken förbättrats eller försämrats ...”

- Var finner vi dessa referenser och undersökningar?
- Vad menas med hög och vad menas med andel
- Hur kommer man åt problemen och vilka av åtgärderna äger skogsbruket och kan det vara så att det finns ett delansvar hos myndigheterna?
- Och under samma styckes sista mening (”Skogsmarkens egenskaper ...”) så måste man fråga sig vad Skogsstyrelsen menar? Denna mening är ännu ett exempel på svepande ordalydelser utan stringens.

Förutsättningar för

Första sammanhängande stycket på sidan 4. beskriver kort att det sällan finns målkonflikter mellan olika miljömål (vilket vi ifrågasätter – med hänvisning till resonemang ovan med klimatmål etc.), men väl med produktionsmål. Vi noterar här att Skogsstyrelsen här har en likartad syn som Skogsindustrierna på skogsbrukets möjligheter att bidra på miljöområdet. Detta tycker vi är positivt, men anser också att detta kan utvecklas ytterligare bl.a. med kopplingar till klimatmål.

Målbedömning och analys

På sid 5 så står det att ”Det är inte möjligt att nå miljö kvalitetsmålet till 2020 ...”. Här anser vi att det är viktigt att man lägger till meningar om att ”...men med de åtgärder som idag redan gjorts i skogsbruket och som initieras för att ytterligare minimera en negativ påverkan så kommer man kunna uppnå målen, fast senare”. Skillnaden beror naturligtvis på skogens långsamma reaktionstid med avseende på insatser för gynnande av exv. biologisk mångfald. Insatser idag (exv. de mer än 1 miljon ha frivilligt avsatta skogsmarksytorerna sparade över hela landet) kommer inom en 20-50 års period ge upphov till en mängd nya nyckelbiotoper och livsmiljöer för arter som idag är rödlistade, men tiden måste få verka.

Bevarande av markens egenskaper

Sid 7 – mittstycket. ”Det finns åtskilliga vetenskapliga ...” o.s.v. Här motsäger skogsstyrelsen sig själva. Det kan väl inte både finnas åtskilliga vetenskapliga studier kring skogsbrukets effekter ... och god kunskap – samtidigt som man har dålig kunskap om påverkan och det är tveksamt om det finns en mätbar påverkan. Dessutom saknar hela stycket relevanta referenser. Stycket bör skrivas om och referenser anges.

Sid 7 sista stycket näst sista meningen. ” ... i områden nära stora biobränsleanläggningar finns det risk för stora uttag av skogsbränsle.” Detta är väl ingen risk?? Det är ju en konsekvens som är närmast 100-% säker. Det är ju en följd av en medveten politik för att öka andelen förnybar energi från

skogen. Däremot finns det en risk att dessa uttag som är styrmedelsfinansierade lokalt skapar en efterfrågan på industrived för energiändamål.

Om man skall minska på det areella området där denna konsekvens får en mindre påverkan måste andra politiska beslut förbättra exv. transport-infrastrukturen (mer järnvägar och terminalkapacitet). Med en sådan politik kommer påverkan spridas över en större del av landet. Dock - idag är den stora påverkan nära större biobränsle-anläggningar snarast en ekonomisk konsekvens än en risk....

Nya forskningsrön om vittringen påverkan på katjonbalansen i marken finns från Future Forests. Vi saknar referens till och analys av denna kunskap.

- Sid 8 – första stycket - ”Enligt polytax Inkluderas körskador i hänsynsområden ...körskador högre”. Vad menas? Otydlig skrivning.

Skydd och bevarande av biologisk mångfald

Tabell 1 på sid 10 kan med fördel jämföras med motsvarande tabell från SUS 2001 för att man skall kunna få en uppfattning om den snabba och positiva utvecklingen m.a.p. skyddad mark.

Sid 11 första egentliga meningen (...500 ha). Bör nyanseras med hur stor andel av dessa avverkningar som görs för att gynna biologisk mångfald eller andra miljövärden. Dessutom bör man för att få en helhetsbild beskriva hur många nya nyckelbiotoper som tillkommer årligen p.g.a. skogens dynamik, avsatt mark, m.m. 500 ha kanske hade varit allvarligt om det inneburit att nettoarealen nyckelbiotoper minskar med 500 ha per år, vilket inte är fallet. Vår bedömning är istället att arealen ökar p.g.a. dynamik och avsättningar. De statistiska osäkerheterna i den undersökning som ligger bakom arealuppgiften på 500 ha bör också beskrivas.

Under ”Målbedömning och analys” – sid 12.

Vi anser att skrivningarna är dåligt grundade i dokumentet. Vad innebär ”preciseringen” och varför kan man inte nå fram. Bättre analyser och mer konkreta mål skulle ge en bättre dialog och ett bättre arbete i skogen.

Vi delar inte Skogsstyrelsen uppfattning att SOU 1997:97 ”Skydd av skogsmark” är en bra kunskapsgrund för fortsatt arbete. I utredningen föreslås att 9-16 % av den produktiva skogsmarken nedan gränsen för fjällnära skog ska undantas från skogsbruk. Därför anser vi också att Skogsstyrelsens ”Målbedömning” är meningslös. Referensen kan tolkas som att Skogsstyrelsen föregår Miljömålsberedningens uppdrag att tolka Nagoya-överenskommelsen för svenskt vidkommande. Arealmål av den karaktär som anges här är inte konstruktiva, i det att de inte innehåller kostnadseffektiva vägar framåt eller accepterar aktiva åtgärder som lösningar att nå mål som något användbart. Vi anser att det är dags att Skogsstyrelsen gör en mer kvalitativ analys av möjligheterna att uppnå

måluppfyllelse - baserat på den verklighet som skogsbruket med en palett av avsättningar och olika aktiva åtgärder erbjuder idag.

Vi har fler konkreta synpunkter av samma karaktär som ovan, men de blir i princip upprepningar – om än på nya målområden. Vi anser att delar av dokumentet som är bra beskrivna, men vi efterlyser mer konkret uppföljning med statistisk bas och ett mer konkret utvärderande av hittillsvarande utveckling och framtida möjligheter att uppnå mål. Stringens, saklig analys, tydliga referenser och konkretisering i åtgärdsförslag är här ev. nyckelord.

SLUTORD

Övergripande anser vi utöver ovanstående synpunkter att Skogsstyrelsens dialogarbete avseende den fördjupade utvärderingen varit gott men under stark tidspress och med sena skrivningar till oss. Detta gör det svårt för oss att värdera det fortsatta arbetet och konsekvenser av målarbetet som kommer att ske under våren 2012. Vi ser här fram emot täta konsultationer för att vi så bra som möjligt skall kunna bidra i processen.

För Skogsindustrierna

Mårten Larsson
Skogsdirektör

Tomas Thuresson
Rådgivare